

Το μυστήριο της Εκκλησίας και το φαινόμενον των αιρέσεων

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η παρουσία των αιρέσεων αποτελεί ένα φαινόμενο, το οποίο είναι παρόν από τον πρώτο ιστορικό βηματισμό της Εκκλησίας στην πορεία της για τον Ευαγγελισμό του κόσμου. Είναι ένα φαινόμενο, που ήδη από τα αποστολικά χρόνια θεωρείται ως μία έκφραση του μυστηρίου της ανομίας. (Β' Θεσ. 2, 7).

Στην Καινή Διαθήκη και στα έργα των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας μας περιγράφονται βασικές παράμετροί του, αλλά και σοβαρές σωτηριολογικές συνέπειες αυτού του φαινομένου (Α' Τιμ. 1, 19. Β' Πέτρ. 2, 1). Ορισμένα απ' αυτά τα χαρακτηριστικά του φαινομένου, τα οποία διαχρονικά εμφανίζονται στις ποικιλώνυμες αιρέσεις, θα προσπαθήσουμε να επισημάνουμε στη συνέχεια.

α) Είναι γνωστό ότι η Εκκλησία ως σώμα Χριστού αποτελεί μυστήριο, το οποίο υπέρκειται του χρόνου. Η κάθε αίρεση αντιθέτως αποτελεί χωροχρονικό μόρφωμα, επιλογή και δημιούργημα με μια αμφίδρομη ιστορική ασυνέχεια.

β) Για την Ορθόδοξη πίστη μας η αλήθεια δεν είναι μια αφηρημένη έννοια ή μια διανοητική σύλληψη. Η αλήθεια είναι πρόσωπο. Είναι το πάνσεπτο πρόσωπο του Θεανθρώπου (Ιωάν. 14, 6). Η Εκκλησία αποτελεί το σώμα Του, ευαγγελίζεται τον Χριστό, μεταδίδει τον Χριστό, ζει τον Χριστό, παραδίδει τον Χριστό και το Ευαγγέλιό Του, όχι ως ιδεολογίας, αλλά ως εμπειρικό γεγονός, όπως το έζησαν (Α' Ιωάν. 1, 1-4) και «καθώς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρεταὶ γενόμενοι τοῦ λόγου» (Λουκ. 1, 2).

Αντιθέτως η αίρεση επιλέγοντας, απορρίπτοντας, προσθέτοντας ή αφαιρώντας από την πληρότητα της εν Χριστώ Ιησού θείας Αποκαλύψεως παραμορφώνει την αλήθεια, παραμορφώνει δηλαδή το Χριστό. Πολύ χαρακτηριστικά επισημαίνει σχετικά ο Άγ. Γρηγόριος ο Παλαμάς: «Καί γάρ οἱ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας τῆς ἀληθείας εἰσί, καί οἱ μή τῆς ἀληθείας ὄντες οὐδέ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας εἰσί» (Αναίρεσις γράμματος Ιγνατίου, 3).

γ) Περιγράφοντας ο Άγ. Αμφιλόχιος Ικονίου τις σωτηριολογικές συνέπειες της εισόδου ενός χριστιανού σε μια αιρετική ομάδα, μέσα από τη λατρευτική πράξη και τη μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, επισημαίνει μεταξύ των άλλων, κατά τρόπο εξόχως ρεαλιστικό τα εξής: «Ὡς γάρ βαπτισθεῖς εἰς Χριστόν Χριστόν ἐνεδύσω, οὕτως ἀποδημήσας ἀπό τῆς Ἐκκλησίας Χριστόν ἐξεδύσω» (Κατά Αποτακτικῶν ἢ Γεμελλιτῶν, 7). Η έξοδος από την Εκκλησία αποτελεί ουσιαστικά απέκδυση του Χριστού. Υπάρχει κάτι πιο οδυνηρό για κάποιον Χριστιανό; Νομίζουμε όχι.

δ) Πολλές φορές μέσα στην ιστορία διαπιστώνουμε διαιρέσεις επί διαιρέσεων μεταξύ των διαφόρων αιρετικών κινήσεων. Το γεγονός αυτό αποκαλύπτει μια ακόμα πνευματική νοσογόνο εστία του χώρου. Αυτήν περιγράφει πολύ παραστατικά ο ιερός Χρυσόστομος, όταν επισημαίνει ότι το δέντρο της αιρέσεως «τό ἐφύτευσεν μέν λογισμῶν ἄκαιρος περιέργεια, ἐπότισε δέ ἀπονοίας τῦφος, ἠϋξησε δέ φιλοδοξίας ἔρωσ» (PG 48, 719).

ε) Δεν υπάρχουν μικρές ή μεγάλες αιρέσεις, μικρή η μεγάλη απόκλιση από την εκκλησιαστική διδασκαλία. Η αλήθεια δεν είναι ποτέ θέμα ποσότητας. Η Ορθόδοξη πίστη μας, το εκκλησιαστικό ήθος και η λατρεία της Εκκλησίας είναι ένα και μοναδικό μέγεθος, που δεν τεμαχίζεται. Επισημαίνει χαρακτηριστικά ο ιερός Χρυσόστομος: «Καθάπερ ἓν τοῖς βασιλικοῖς νομίσμασιν ὁ μικρόν τόν χαρακτῆρα περικόψας, ὅλον τό νόμισμα κίβδηλον εἰργάσατο, οὕτω καί ὁ τῆς ὑγιοῦς πίστεως καί τό βραχύτατον ἀνατρέψας, τῷ παντί λυμαίνεται ἐπί τά χείρονα προῖων ἀπό τῆς ἀρχῆς» (PG 61, 622).

στ) Η κάθε αίρεση αποτελεί ως προς την αφετηρία εκκίνησής της επανάληψη της

ιδίας εκείνης αρχέγονης πειρασμικής προσβολής. Αποτελεί μία άλλη πίστη, μία άλλη στάση ζωής, την οποίαν όπως λέγει ο Άγ. Ειρηναίος Λυώνος, «οὔτε προφήται ἐκήρυξαν, οὔτε ὁ Κύριος ἐδίδαξεν, οὔτε Ἀπόστολοι παρέδωσαν» (Έλεγχος ψευδωνύμου γνώσεως 8, 1). Πρόκειται για τρόπο ζωής, που βρίσκεται εκτός των εκκλησιαστικών συντεταγμένων. Είναι δρόμος, που ο κάθε αιρετικός τον διανύει κατά τρόπο αδιάκριτο και απληροφόρητο, γιατί πείστηκε με την υπόσχεση πάλι μιας άπονης και ψευδεπίγραφης σωτηρίας.

ζ) Τελειώνοντας τις λίγες αυτές επισημάνσεις μας θα θέλαμε να σταθούμε σε μία ακόμα. Η Εκκλησία παραμένει ως σώμα Χριστού ο μοναδικός χώρος θεραπείας της ανθρώπινης ύπαρξης και εργαστήριο αγιότητας. Στα πρόσωπα των αγίων της αποδεικνύεται ότι η πρότασή της για την πρόσληψη και μεταμόρφωση του κόσμου, είναι όχι ουτοπική, αλλά εμπειρική πρόταση ζωής, ο μόνος ασφαλής τρόπος, για να καταστεί κάθε άνθρωπος καινή εν Χριστώ κτίση (Β' Κορ. 5, 17).

Αντιθέτως, η κάθε αίρεση, ως σύστημα πλάνης, στερείται ακριβώς τον τρόπο θεραπείας της ανθρώπινης ύπαρξης, που φανέρωσε ο Χριστός και τον βλέπουμε στην αγιοπνευματική άθληση και στο χριστομίμητο ήθος των αγίων μας. Η κάθε αίρεση, επειδή αγνοεί αυτή την μεταμορφωτική διαδικασία και τις θεμελιώδεις και अपάράβατες προϋποθέσεις της για τον κατά Χριστόν δοξασμό του ανθρώπου, την αντικαθιστά με τα δικά της ιδεολογήματα, με την ψευδαίσθηση της αυτάρεσκης στιγμιαίας σωτηρίας, που εκφράζεται ως μια ατομική ευσεβιστική πρακτική.

Του πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργοπούλου, Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ορθόδοξος Τύπος, Αριθμός Φύλλου 2010, 14 Φεβρουαρίου 2014

Πηγή: impantokratoros.gr